

OFICIALIOSIOS STATISTIKOS TERMINIJOS NORMINIMAS

Gita Burokaitė
Statistikos departamento
Terminijos komisijos atsak. sekretorė
Tel. (8 5) 236 1412
El. p. gita.burokaite@stat.gov.lt

Šioje apžvalgoje trumpai aptariamas oficialiosios statistikos norminimo darbas nuo 2004-ųjų – kai buvo paskelbtas skirtingų veiklos sričių terminijos norminimą valstybės institucijose reguliuojantis Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymas (Žin., 2004, Nr. 7-129). Vadovaujantis šiuo įstatymu, Statistikos departamente, kaip ir kitose valstybės institucijose, buvo sukurta terminijos komisija, atsakinga už oficialiosios statistikos esamų terminų inventorizavimą ir naujų terminų kūrimą. Be šios komisijos veiklos, paskirties, tikslų, darbo organizavimo ir principų apžvalgos, pristatomas ir naujas projektas – elektroninis statistikos terminų žodynas (eSTŽ) – jau šių metų rugsėjo mėn., planuojama, tapsiantis prieinamas visiems oficialiosios statistikos rengėjams ir vartotojams.

STATISTIKOS DEPARTAMENTO TERMINIJOS KOMISIJOS VEIKLA

Neteisinga būtų teigti, kad iki Terminų banko sukūrimo statistikos terminija nebuvo kuriama ir norminama, tačiau šie darbai dažniausiai priklausė akademinėi sričiai. Kiek nuoseklesnio oficialiosios statistikos norminimo užuomazgų galima aptikti pradėjus oficialiojoje statistikoje diegti tarptautinius klasifikatorius – būtent tada vertimo, terminijos viendvinimo, taip pat jos tikslumo, aiškumo ir taisyklingumo problemos tapo akivaizdžios.

Pirmiausia būtina atskirti oficialiosios statistikos ir statistikos, kaip mokslo, terminiją. Daugeliu atvejų terminai „persidengia“, tačiau oficialiosios statistikos terminija turi neišvengiamą teisinį atspalvį, o jos kūrimas arba norminimas saistomas su daugybe teisės aktų tiek ES, tiek nacionaliniu mastu ir bendra ES šalims statistikos metodologija.

Darbo organizavimas. Darbas terminologijos srityje pirmiausia reikalauja patirties, tęstinumo, kantrybės ir nuolat ugdomų gebėjimų ir kompetencijos – puikaus tiek kalbos, tiek savo (statistikos)

srities išmanymo. Sklandus komisijos darbas priklauso ir nuo motyvuotos komandos, ir nuo aiškiai įvardytų tikslų bei funkcijų, taip pat vaidmens institucijos sąrauge. Tam reikėjo parengti išsamų darbo reglamentą, nustatantį komisijos darbo tikslą ir uždavinius bei komisijos ir jos darbo grupių teises, funkcijas, darbo organizavimo tvarką, ir ne kartą atnaujinti komisijos sudėtį. Tik įveikus tokį gana sunkų pradinį etapą, terminai pradėti svarstyti konstruktyviau ir sparčiau, posėdžiai – vykti dažniau, reguliariau ir planingiau, konstruktyvesnės tapo ir diskusijos.

Nuo terminijos komisijos Statistikos departamente įsteigimo 2004 m. gegužės mėn., Valstybinė lietuvių kalbos komisija (VLKK) aprobavo ir Lietuvos Respublikos terminų banke paskelbė 86 oficialiosios statistikos terminus. Iš pirmo žvilgsnio aprobuotų statistikos terminų skaičius yra palyginti menkas, tačiau, kaip jau minėta, Terminijos komisijos darbui įsibėgėti prireikė poros metų, taigi ir konkretūs veiklos rezultatai „pasimatė“ gerokai vėliau nei norėtusi. Nuo 2007-ųjų darbas tapo konstruktyvesnis, našesnis ir įgavo pagreitį – tai leidžia tikėtis, kad ateityje terminijos inventorizavimo ir norminimo darbai vyks sklandžiai, o komisijos įtaka rengiant statistikos publikacijas ar teisės aktus bus svaresnė.

Tuo pat metu pastangos dirbti intensyviau ir našiau parodė ir pagrindinį trūkumą – skirtingai suvokiamus terminų kūrimo ir inventorizavimo principus. Dalies komisijos nuomone, reikėtų dirbti taip, kaip tai daro dauguma panašių komisijų kitose valstybės institucijose – tiesiog imti iš savo srities teisės aktų institucijos veiklos sričiai priskirtinus terminus ir teikti juos VLKK (Terminų bankui), tai yra būti tik tam tikru reikšmingesnio vaidmens nevaidinančiu tarpininku. Kita pradiniam etape vyravusia nuomone, Terminijos komisijos vaidmuo institucijoje yra arba turi tapti ypač svarbus. Šiuo atveju komisija ne tik turi atrinkti ir pateikti terminus Terminų bankui, bet ir aktyviai kurti ir formuoti oficialiosios statistikos terminiją, nevengdama tam tikros „pretenzijos“ ir į akademinės

statistikos sritį. Pastarasis darbo principas ir yra pagrindinis dabartinėje komisijos veikloje. Be abejo, dėl šios priežasties kiekybinis veiklos aspektas nukentė, tačiau, tikėtina, terminijos kokybė nuo to tik geresnė.

Būtina paminėti, kad tokiam, galima teigti, akademiškam ir preciziškam požiūriui į statistikos terminijos kūrimą ir norminimą nemenką reikšmę turi tai, kad Terminijos komisijai vadovauja Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto dėstytojas doc. dr. Jonas Markelevičius, o pačią komisiją šiuo metu sudaro ne mažiau kokybe suinteresuoti departamento specialistai.

Be oficialiosios statistikos terminijos norminimo ir naujų terminų kūrimo, Terminijos komisija bando aktyviai dalyvauti ir kitų sričių veikloje – ypač svarbu rasti bendrus veiklos taškus su Metodine komisija, taip pat dalyvauti leidybos procesuose. Reikšminga ir tam tikra edukacinė komisijos funkcija – tam tikslui rengiamos ir departamento vidaus tinklyne skelbiamos rekomendacijos, išaiškinimai einamaisiais terminijos klausimais.

Kalbant apie Terminijos komisijos darbo organizavimą, taip pat būtina paminėti, kad jis organizuojamas dviem etapais – pirmiausia terminas svarstomas atitinkamą terminijos sritį kuriojančios darbo grupės, sudarytos iš tos srities specialistų, vėliau nustatyta forma išsamus termino straipsnis teikiamas Terminijos komisijai. Viena vertus, toks darbo organizavimas užtikrina visų susijusių specialistų dalyvavimą ir visapusišką termino analizę, kita vertus – darbo grupių veikla yra sunkiai kontroliuojamas procesas, pagrįstas pirmiausia susijusių specialistų sąmoningumu.

Statistikos terminų norminimas. Inventorizuodama senus ir kurdama naujus oficialiosios statistikos terminus, Terminijos komisija vadovaujasi įprastais visiems terminams taikomais reikalavimais – sistemiskumo, (kalbos) taisyklingumo, tikslumo ir aiškumo, trumpumo ir darnumo, pastovumo ir stilistinio neutralumo. Ne visada pavyksta pasiekti, kad Terminų bankui teikiamas terminas atitiktų visus išvardytus reikalavimus. Kaip jau minėta, oficialiosios statistikos terminologija yra glaudžiai susijusi su bendra statistikos metodologija, kurią savo ruožtu įtvirtina ES teisės aktai. Taigi praktiškai kiekvieno termino atveju yra būtinas kompromisas – nenutolti nuo ES ar nacionaliniuose teisės aktuose naudojamos statistikos terminijos ir tuo pat metu ją patobulinti, išlaikyti sistemiskumą ir tikslumą, kurių gana dažnai stinga verčiant ir adaptuojant statistikos terminiją ES, kartais ir nacionalinės teisės aktuose.

Visa oficialiosios statistikos terminija suskirstyta į 8 sritis (*statistikos organizacija ir teisiniai pagrindai, makroekonomikos statistika, verslo*

statistika, socialinė statistika, gyventojų statistika, statistikos teorija ir metodai, aplinkos statistika ir žemės ūkio statistika). Dalis sričių suskirstytos į posričius. Tokia struktūra remiamasi teikiant terminus Terminų bankui, tiek pildant vėliau šioje apžvalgoje pristatomą elektroninį statistikos terminų žodyną (eSTŽ). Šiuo metu daugiausia aprobuota makroekonomikos statistikos (27), statistikos organizacijos ir teisinių pagrindų (24), socialinės statistikos (16) terminų. Kiek mažiau – verslo (9), gyventojų statistikos (5) ir statistikos teorijos ir metodų terminų (5). Deja, kol kas nėra nei vieno aprobuoto aplinkos ir žemės ūkio statistikos termino.

Kalbant apie sunkumus, su kuriais susiduriama norminant oficialiosios statistikos terminiją, galima paminėti, vieną kitą atvejį, kai komisijai tenka iš esmės išspręsti „netinkamų“ terminų vartosenos problemas. Dalyvaujant Lietuvos banko atstovui, buvo apsvarstyti du tokie „netinkami“ terminai (*rezidentas* ir *nerezidentas*) ir pateikti Terminų bankui, siekiant „įteisinti“ jų vartojimą. Šis precedentas leidžia tikėtis, kad panašiai gali būti išspręstos ir kitos problemos, kylančios dėl jau įsigalėjusio termino neatitikties kalbos normoms. Kartais pavyksta sugrąžinti į vartoseną senus ir visiems priimtinius terminus, kurie kažkuriuo momentu teisės aktuose buvo pakeisti svetimžodžiais. Pavyzdžiui, taip atsitiko su finansine *korporacija* – Terminijos komisijos sprendimu, VLKK buvo teiktas aprobuoti terminas finansinė *bendrovė*. Kartais ir sistemiskumo siekis „pakiša koją“. Pavyzdžiui, nacionalinėse sąskaitose yra išskiriami penki sektoriai – vienas jų įvardytas kaip *likusio pasaulio sektorius* (angl. *rest of the world*). Nors terminu tokį junginį tikrai sunku pavadinti, tačiau niekuo geresniu pakeisti jo nepavyko, o visiškai atmesti jo neleidžia būtent minėtos statistikos srities sistema.

Problemos. Viena iš pagrindinių problemų ilgą laiką buvo moraliai pasenęs ir tik formaliai egzistuojantis oficialiosios statistikos terminų žodynas. Bendra Terminijos komisijos nuomone, tiek išorės, tiek vidaus vartotojui, tiek pačiai komisijai statistikos terminų ir rodiklių žodynas būtų labai reikalingas. 2008 m. pabaigoje buvo paskelbtos praktikos vietos dviem Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto bakalaurantams, kuriems buvo pavesta sukurti statistikos terminų žodyno duomenų bazę. Užduotis, atsižvelgus į sėkmingą edukacinio projekto „Statistika mokykloms“ įgyvendinimą ir poreikį jį toliau plėtoti, papildyta žodynėliu mokiniams (arba naujokams). Minėtasis elektroninis žodynas išsamiau bus pristatytas kitoje šios apžvalgos dalyje.

Dar viena problema, kitaip nei elektroninis žodynas, likusi neišspręsta, – Terminijos komisijos darbo grupių darbas. Kol kas didelė dalis darbo grupių

sunkiai suvokia, kad būtent jos turėtų atlikti pagrindinį darbą – visapusiškai išanalizuoti statistikos terminus ir šias analizes pateikti Terminijos komisijai, kurios tikslas – galutinis „verdiktas“ teikiamam terminui. Ypač daug problemų kyla filtruojant oficialiajai statistikai priskirtinus terminus, dar daugiau – formuluojant jų apibrėžtis. Tačiau, kaip jau minėta, darbo grupių veikla grindžiama tik jų narių sąmoningumu, todėl itin spartaus darbo tikėtis vargu ar įmanoma.

Kita problema – nepakankamas darbų koordinavimas su Metodine komisija, kuri tvirtindama metodikas patvirtina ir naudojamų statistinių sąvokų apibrėžtis. Pastarosios gana dažnai neatitinka kalbos taisyklingumo reikalavimų ir terminologijos principų. Iš metodikų ne iki galo apsvarstyti terminai „keliauja“ į leidinius, interneto svetainę, kitaip tariant – viešą vartoseną.

Tačiau didžiausia problema yra ta, kad terminijos kūrimo ir norminimo darbas, deja, tebesivaizduojamas kaip fakultatyvinis. Specialistų kompetencija taip pat neugdama tikslingai, nors pamažu atsiranda supratimas, kad nuo tikslios ir taisyklingos terminijos priklauso rezultatų kokybė, dar daugiau – ir mąstymo kokybė. Vis dėlto bendro suvokimo, kad taisyklinga ir tiksli terminija nėra tik kalbininkų reikalas ir atsakomybė, labai trūksta.

Pagrindinis terminijos komisijos siekis – išlaikyti teigiamas tendencijas – padidėjusį darbo tempą, konstruktyvesnę diskusijų toną ir suinteresuotumą, daryti teigiamą įtaką statistikos terminijos vartosenai Statistikos departamente ir reikšmingai prisidėti prie Statistikos departamento leidinių, pranešimų spaudai, informacinių biuletenių etc. kokybės. Taip pat rūpintis tam tikra mokomąja veikla, nukreipta tiek į išorės, tiek į vidaus vartotojus ir taip prisidėti prie geresnio oficialiosios statistikos supratimo ir tikslesnio, atsakingesnio jos interpretavimo. Be abejo, ir išspręsti anksčiau įvardytas neišspręstas problemas...

STATISTIKOS TERMINŲ ŽODYNAS (eSTŽ)

Pirmasis bandymas sukurti statistikos terminų žodyną buvo diegiant tarptautinius klasifikatorius. Tačiau ketinimas tuomet vienu šūviu nušauti du žuikius – sukurti žodyną ir išspręsti verčiant ir adaptuojant klasifikatorius kylančias problemas – nepasiteisino. Bandymo įgyvendinti du skirtingus tikslus ir suderinti sunkiai suderinamas funkcijas, nenumatant tinkamo administravimo, rezultatas buvo nepatogis, „klampis“ ir neskaidri sistema, dėl ne itin tinkamo programinio sprendimo greitai moraliai pasenusi. Taigi 2008 m. buvo numatyta atlikti conceptualius žodyno formavimo, o 2009 m. – galutinius programavimo ir integracijos darbus.

Elektroninio statistikos terminų žodyno (eSTŽ) programavimo darbus atliko du Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto praktikantai – Giedrius Sabaliauskas ir Vytautas Beliūnas. Reikia pasidžiaugti, kad palyginti trumpa (2009 m. vasario–gegužės mėn.) informatikos bakalaurantų praktika buvo abipusiai naudinga ir produktyvi – institucija be realių sąnaudų įgijo produktą, o studentai – vertingos profesinės patirties.

Be abejo, dar viena priežastis, pagreitinusi eSTŽ „gimimą“ buvo Lietuvos Respublikos terminų banko įstatyme nustatytas, kaip ir kiekvienai valstybės institucijai, j(si)pareigojimas atlikti savo veiklos srities terminijos inventorizaciją. Tačiau Terminų bankui pateikti terminai rizikuoja „paskęsti“ gausybėje kitų, be to, pats bankas skirtas visoms sritims – taigi statistikos vartotojas iki reikiamo termino „kasis“ ilgiau. O eSTŽ yra tikslingas – vienos srities – terminų žodynas, skirtas tik būtent Statistikos dispozicijai priklausančioms terminams. Be to, eSTŽ yra ir viena iš pagrindinių priemonių, leisiančių užtikrinti terminijos norminimo darbų nuoseklumą ir informacijos apie juos sklaidą. Būtina prisiminti ir tai, kad Statistikos departamentas užsiima aktyvia leidybos veikla. Kadangi leidžiamos visų statistikos sričių publikacijos, rizikuojama „nesuvaldyti proceso“, tai yra skirtingose publikacijose vartoti nevienodą oficialiosios statistikos terminiją. Vienu žodžiu, nesant sunormintos terminijos ir tinkamo priėjimo prie jos rizikuojama nesuskalbėti – pirmiausia su bet kurio lygio statistikos vartotojais (politikais, studentais, žurnalistais, ES nomenklatūra ir t. t.), taip pat ir tarpusavyje. Apibendrinant bendriausios eSTŽ funkcijos būtų tokios:

Edukacinė ir statistinio raštingumo ugdymo funkcija (vienoje vietoje pateikiamos statistikos sąvokos sudaro prielaidas tikslesnėms statistinės informacijos interpretacijoms, išvadoms ir pan.;

Statistikos sklaidos funkcija (eSTŽ – viena iš priemonių informuoti visuomenę apie oficialiąją statistiką, taip pat, nors ir netiesiogiai, – ir apie patį departamentą);

Taisyklingos lietuvių ar anglų kalbos ir tikslios terminijos vartojimo funkcija (departamentas leidžia daug leidinių, pranešimų spaudai, biuletenių ir panašios medžiagos lietuvių ir anglų kalbomis, nesant bendro terminų ir jų apibrėžčių šaltinio, redaktorius ar vertėjas priverstas vargti taisydamas statistikų padarytas klaidas ir pan.), taigi šiuo atveju eSTŽ yra darbo priemonė.

Būtina pastebėti, kad edukacinė žodyno funkcija realizuojama atskiroje mokomojoje eSTŽ dalyje *Naujokams*, kuri nepretenduoja į moksliskumą ir kurios tikslas – populiariai ir paprastai paaiškinti, kaip suprasti vieną ar kitą oficialiosios statistikos terminą.

Projektuojant žodyną, daryta prielaida, kad pagrindiniai šios dalies vartotojai turėtų būti moksleiviai.

Taigi eSTŽ iš esmės yra į praktinį vartojimą orientuotas žodynas ir Terminijos komisijos darbo priemonė. Būtent tam tikslui yra išskiriamas termino statusas – tai tiesioginė nuoroda į termino patikimumą ir tinkamumą. Statusas *svarstoma* arba *kita* nurodo, kad terminas kol kas yra kūrimo stadijos – taigi, įžvelgdamas apibrėžties, paties termino ar kitus trūkumus, vartotojas gali kreiptis ir teikti Terminijos komisijai pastabas. Tokia iniciatyva, ypač profesionalų – Statistikos sąjungos narių, mokslininkų ir kt., yra išties laukiama.

Būtina paminėti ir tai, kad eSTŽ yra aiškinamasis žodynas – pirminė jo funkcija – pateikti apibrėžtį ir vartosenos pavyzdžius. Dėl šios priežasties kitomis kalbomis, išskyrus anglų, pateikiami tik termino atitikmenys, atsižvelgiant į tai, kad dauguma statistinių publikacijų yra dvikalbės (lietuvių ir anglų kalba), anglų kalba pateikiamos ir apibrėžtys.

eSTŽ funkcinis aprašymas. Naujajam statistikos terminų žodynui buvo pasirinkta *MySQL* tipo duomenų bazės valdymo sistema, naudojant *Zend Framework* karkasą (daugiau informacijos apie jį – <http://framework.zend.com/>). Tai dinamiškoms saityno svetainėms, jų naudojimui ir vystymui palaikyti skirta programinė įranga, kurios funkcionalumas padeda lengviau, patikimiau ir greičiau programuotojui atlikti

norimus veiksmus. Karkasai leidžia palengvinti daugelį veiksmų, naudojamų kuriant interneto svetaines. Kiekvienas karkasas individualiai taikomas įvairioms funkcijų bibliotekoms, padedančioms lengviau suprogramuoti įvairius dalykus, susijusius su duomenų bazėmis, šablonų struktūromis ir vartotojų administravimu, interneto svetainės saugumu, formų laukų tikrinimu ir t. t.

Elektroninis statistikos terminų žodynas yra orientuotas į dvi skirtingo pasirengimo lygio vartotojų grupes – išmanančiuosius statistiką (*žinovus*) ir neturinčiuosius nei teorinių, nei praktinių statistikos žinių (*naujokus*).

Vartotojo funkcijos. eSTŽ vartotojui sistema prieinama be jokių suvaržymų (tai yra nenaudojamos jokios autentifikavimo procedūros). Atsidaręs titulinį žodyno langą vartotojas iškart gali pasirinkti, kurį žodyno tipą atidaryti (eSTŽ (tai yra pagrindinį – žinovams) ar žodynėlį naujokams). Šios dvi dalys skiriasi tik pateikiamu termino straipsniu – visa kita – funkcijos, pasirinkimo galimybės išlieka tos pačios. Taip pat išlaikoma abipusė šių dviejų žodyno dalių sąsaja – vartotojai, pasirinkę termino straipsnį *žinovams* skirtame žodyno puslapyje, mato visą informaciją apie terminą, tačiau vienu pelės spragtelėjimu gali pasirinkti ir *naujoko* variantą, savo ruožtu, vos vieno judesio pririnktų naujokui, pageidaujanti pamatyti pagrindinę termino apibrėžtį.

Pagrindinis eSTŽ langas

eSTŽ	Žodynėlis naujokams	Naudingos nuorodos	Kontaktai	Terminijos darbai
------	---------------------	--------------------	-----------	-------------------

elektroninis STATISTIKOS TERMINŲ ŽODYNAS

A B C Č D E Ė F G H I J K L M N O P R S Š T U Ū V Z Ž	leškoti
---	---------

Aplinkos statistika Gyventojų statistika Makroekonomikos statistika Socialinė statistika	Statistikos organizacija ir teisiniai pagrindai Statistikos teorija ir metodai Verslo statistika Žemės ūkio statistika
---	---

Statistika: Aprobautų 72 Teiktinų 0 Neteiktinų 0 Svarstomų 0 Kitų 12 Iš viso 84	<h3>apie eSTŽ</h3> <h4>Kam skirtas eSTŽ?</h4> <p>eSTŽ yra skirtas supažindinti vartotojus — tiek įgudusius statistikos žinovus ir vartotojus, tiek menčiau išmanančius statistiką moksleivius ar kitus — su oficialiosios statistikos terminija, vartojama Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės — pagrindinės šalies institucijos, atsakingos už oficialiosios statistikos rengimą ir sklaidą.</p> <h4>Kaip sudarytas eSTŽ?</h4> <p>eSTŽ sudaro dvi dalys — pagrindinis žodynas, kuriame pateikiami oficialiojoje statistikoje vartojami terminai, jų apibrėžtys, atitikmenys ir papildoma informacija, ir žodynėlis naujokams — žmonėms, nesusidūrusiems ar retai susiduriantiems su statistikos terminija. Šioje dalyje stengiamasi paprasta ir suprantama kalba paaiškinti terminą, pateikti jo vartosenos pavyzdžių ir pan.</p> <h4>Kaip naudotis eSTŽ?</h4> <p>Terminų eSTŽ ieškoti galima keliais būdais: pagal abėcėlę, sritis arba įvedant reikiamo žodžio ne mažiau kaip keturias raides paieškos laukelyje.</p>
--	---

Termino straipsnio peržiūra

Terminas	suminis gimstamumo rodiklis	Naujokams
Statusas	Kita	
Sritis	Gyventojų statistika	
Apibrėžtis	lietuvių k. Vidutinis gyvų gimusių kūdikių skaičius, kuriuos moteris pagimdė per visą reproduktyvų savo gyvenimo laikotarpį (15–49 metų amžiaus), jeigu ji sulauktų 50 metų amžiaus ir kiekvienoje amžiaus grupėje išliktų atitinkamų metų gimstamumo rodiklis (gimusiųjų skaičius 1000 moterų). anglų k. The average number of children who would be born alive to a woman during the reproductive period of her life (aged 15–49) if she lived to be 50 years old and at each age experienced the given year's age-specific birth rate (the number of live births per 1000 women).	
Atitikmenys	anglų k. total fertility rate vokiečių k. zusammengefasste Fruchtbarkeitsziffer prancūzų k. taux de fécondité rusų k.	
Sinonimai	1. bendras fertilitumo rodiklis 2. bendras vaisingumo rodiklis	
Pavyzdys	2007 m. Lietuvoje suminis gimstamumo rodiklis sudarė 1,35 vaiko. Gimstamumo rodiklis (1000 atitinkamo amžiaus moterų teko gyvų gimusių vaikų) tais metais buvo: 15–19 metų amžiaus moterų grupėje – 27,4 vaiko; 20–24 – 79,9; 25–29 – 112,7; 30–34 – 69; 35–39 – 23,9; 40–44 – 4,9; 45–50 – 0,2.	
Šaltinis	„Demografijos metraštis 2007“ , Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008.	
Papildoma informacija	Suminis gimstamumo rodiklis yra tikimybinis rodiklis, jis nėra tapatus gimstamumo rodikiui (dar vadinamam gimstamumo lygiu arba tiesiog gimstamumu).	

Terminas	vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	Žinovams
Statusas	Aprobuotas	
Apibrėžtis	Šis rodiklis rodo, kiek, tikėtina, gyvens žmogus, jeigu laikysime, kad mirtingumo lygis nekis.	
Pavyzdys	2007 m. Lietuvos vyrų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė sudarė tik 64,9 – trumpiausia Europos Sąjungoje. Tačiau nereikėtų manyti, kad vyrams sulaukti 65 ir vyresnio amžiaus nėra šansų. Gyvenimo trukmei reikšmės turi daugybė kitų dalykų – išsilavinimas, šeiminei padėtis, sveikatos įpročiai. Be to, tokią trumpą tikėtiną gyvenimo trukmę lemia tai, kad didelė dalis vyrų miršta būdami labai jauni, dėl prižasčių, kurių galima būti išvengti – nelaimingų atsitikimų, avarijų ir pan.	

Vartotojas gali naudotis keturiais termino paieškos būdais – pagal frazę, pirmąją raidę, statusą (aprobuotas, teiktinas, neteiktinas ir kt.) bei sritį.

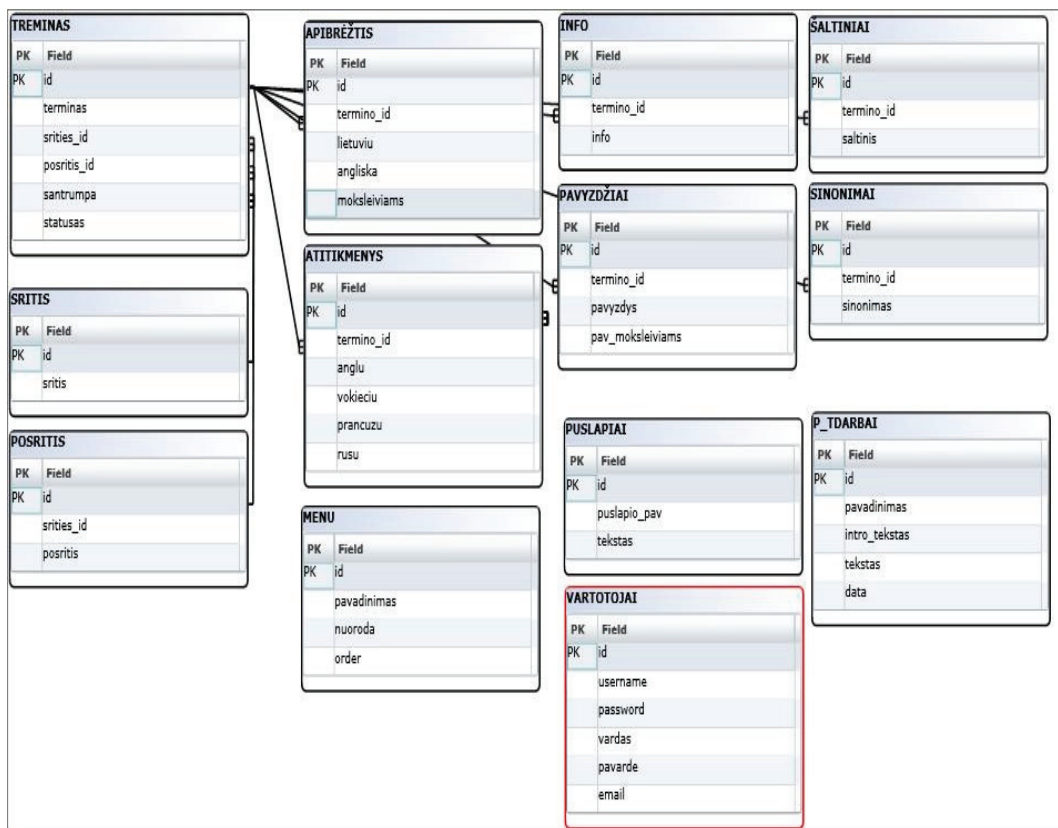
Vartotojas taip pat gali pasirinkti spausdinimo peržiūrą ir atsispausdinti visą (ir žinovui, ir naujokui skirtą) informaciją apie terminą.

Siekiant užtikrinti grįžtamąjį ryšį ir paskatinti dalyvauti statistikos terminijos kūrimo ir norminimo darbe, vartotojams skyrelyje „Terminijos darbai“ pateikiama informacija apie Statistikos departamento

Terminijos komisijos darbą, artimiausius posėdžius ir jų darbotvarkes, taip pat trumpas apžvalgas.

Sistemos techninis aprašymas. eSTŽ duomenims saugoti naudojama reliacinė duomenų bazių valdymo sistema. Šiam projektui pasirinkta greita ir efektyvi MySQL duomenų bazių sistema, naudojama kartu su PHP. Ši valdymo sistema yra atviro kodo programinės įrangos projektas, tad ji yra nemokama naudojant su kitomis programomis. Žemiau pateikiama reliacinės eSTŽ duomenų bazės schema.

Reliacinės eSTŽ duomenų bazės schema

Šaltinis: VU MIF bakalauranto V. Beliūno profesinės praktikos ataskaita.

Pabaigai būtina paminėti, kad esamas eSTŽ nėra baigtinis produktas – būtina tobulinti žodyno dizainą, taip pat tam tikrus programinius dalykus. Be to, puikiai suvokiama, kad tik naudojamas žodynas yra „gyvas“, todėl būtina stebėti tiek vidaus, tiek išorės vartotojų susidomėjimą, skatinti grįžtamąjį ryšį, o

galbūt – ir tiesioginį dalyvavimą kuriant ir inventurizuojant oficialiosios statistikos terminiją. Taigi apibendrinant galima drąsiai sakyti, kad artimiausiu metu Statistikos departamento terminijos komisijos veiklos tikrai neprietrūs...